

A MAGATARTÁSBELI AZONOSSÁGRÓL

Az Egyház az idők végezetéig megmarad Jézus igazságában. De nem úgy, hogy változatlanul ismételtet Jézustól meg nem fogalmazott hit-formulákat. Nincsenek örökérvényű megfogalmazások. Az ember igazságot megragadó-megfogalmazó képessége is magán hordja az ember létezési módjával együtt járó töredékességet, mértékességet. Az emberi tudat és az ettől függő megfogalmazás képtelen arra az egy belátásra, amit csak az isteni tudat esetében tételezhetünk fel. Az ember létezési módja ezzel szemben *a fejlődés és a hangsúlytevés*. Ugyanez jellemzi az emberi tudatot is és megfogalmazásainkat is. A Jézus utáni első nemzedék legjelentősebb gondolkodója, Szent Pál apostol, a fejlődés és hangsúlytevés létezési módjában élve, kifejlesztette és hangsúlyossá tette tudatában és megfogalmazásában azt a tételt, hogy üdvösségünk legelső és legfontosabb alapja Istennek az az ajándéka, hogy jósága folytán, Jézus életének és kereszthalálának erejében, egyáltalán üdvözülhetünk. Az idők során ennek a hangsúlytevésnek káros következményei is támadtak, mert a keresztyének tudatában elhomályosodott az, amit Pálban a maga hangsúlytevése egyáltalán nem homályosított el, hanem amit Pál hangsúlytevése elválaszthatatlan párvaként élt meg: ha az Atya Jézus által ezt tette értünk, akkor egyé kell lennünk Jézussal, életével és halálával is, szenvedésével és dicsőségével is. Pál nem ismerte a Golgotára-nem-hívó megváltás-gyümölcsélvezést. Pál nem ismerte azt az evangéliumtalan kettéválasztást, amely Jézusra profilírozza a Golgotát, mireánk pedig a tisztesség-etika alapján lehetséges összkomfortos életet, hogy ennek alapján, Krisztus érdeméből kényelmesen sétálhassunk be abba a dicsőségbe, amelybe Jézus csak a Golgotán keresztül juthatott be.

Így – fejlődés és a hangsúlytevések vonalán – jutottunk el mi is a három azonosság tételének megfogalmazásához: Az Isten létezési módja különböző az emberétől, de az Isten léttartalma, a szeretet, Jézus által és a Lélek által beleömlött szívünkbe, s ez léttartalmi azonosságot eredményezett bennünk az Istennel. Ugyanez a szeretet az ember és az emberi létezési módot magára öltő Fiú között létezési módbeli és léttartalmi azonosságot is – összefoglalóan: létazonosságot teremtett. Ebből, mint hordozóból kiindulva, a jelenségek, tevékenységek síkján meg kell születnie a magatartásbeli azonosságnak is, amely a maga részéről nemcsak előzménye, de szükségképpen feltétele is a sorsazonosságnak, mind a nagypénteket, mind a feltámadást illetően. Létazonosság, magatartásbeli azonosság, sorsazonosság... belénk ivódott már ez a három tétel. Az élet azonban nem áll meg, s az életre reflektáló tudat egyre új és új eredményeket teremt. Ha a hangsúlytevés nem is változik meg, azért a *fejlődés* szükségképpen tovább bontja, pontosítja az esztendőök során azt, amit egyszer, korábban már világosan felismertünk. A fejlődést nem egyszer éppen az teszi lehetővé, hogy tételeink szembesülnek más, világosan meglátott tételekkel. Például avval, hogy mindenkire érvényes a hirdetési kötelezettség, de nem mindenkire ugyanúgy érvényes. Nem ugyanúgy, mert van egyszeri, különleges és általános hirdetési kötelezettség. Jézusé az egyszeri, minden emberé

az általános, és csak valakiké – az emberek közül – a különleges. „Az egyszeri – egyes-egyedül – a Názáretből útrakelt Jézusnak a szerepköre. Az egész emberi történelemben csak egyetlen egyszer kerülhetett sor rá. Mert csak az Isten Fia jelenthette be az idők teljességét és mindazt, ami ezzel együttjár: az új szövetség megkötését, Kaifás leváltását és helyettesítését Kéfással. Ez a jézusi nyilvános hirdetés soha és senki másnak nem lehet szerepköre.” Ellentmondásba kerültünk a magatartásbeli azonosságról vallott tételünkkel? Ellentétbe nem kerültünk, de ez a szembesítés szükségessé teszi, hogy finomítsunk tételünkön. A mi különleges vagy általános hirdetési kötelezettségünk más, mint a Jézusé. Az övé Kaifást leváltó és Pétert állító; a miénk Péterbe és nem Péter leváltásába ágyazódó küldetés. Az Övé egy régit leváltó és egy új, Péterrel kötött szövetséget létrehozó; a miénk egy, a Péterrel kötött szövetségen belüli, és nem egy harmadik szövetség létrehozására rendelt küldetés. Ez a megállapítás semmiképpen sem jelenthet oportunizmust. Hűségünk a Zsinat megállapításaihoz, az evangéliumhoz kötött mindenek előtti hűségünk ágyába ágyazódik, tehát úgy kell vallanunk a zsinati okmányokban képviseltek, hogy meg ne tagadjuk azt, ami az evangéliumok tanításában több és merészebb, mint amennyire a zsinati atyák igazat mondhattak a zsinat éveiben... történeti múltunk háttérével és mereven le nem szakadva arról a múlttól, amely elevenen élő a ma templomba járó keresztényeinek tudatában és magatartásában.

A magatartásbeli azonosságról van szó, s ennek kapcsán arról, hogy Jézus a legkeményebb hangot az Ószövetség hivatalos képviselőivel szemben ütötte meg, és jóval megértőbb volt, ha a vámosokkal és a parázna nőekkel beszélt. Olyannyira, hogy senkinek sem jutott eszébe szemére hányni: „Rangkórságos és törleszkedő ember, főpapok és írástudók barátja”, hanem inkább ezt: „falánk és borissza ember, a vámosok és bűnösök barátja”. A magatartásbeli azonosságról szóló nem pontosított tételünk azt kívánná, hogy megértésünket Jézushoz hasonló módon adagoljuk az Újszövetség hivatalos képviselőinek kárára és a bűnösök-vámosok, tehát a távol járók javára, de a hirdetési kötelezettséggel kapcsolatos különbségünk megálljt parancsol ennek az azonosságnak, s *egy olyan magatartást kíván, amely nyilvánvalóan különbözőséget mutat a jézusi magatartáshoz viszonyítva.*

Van ennek a különbözőségnek egy, a fentieknél még mélyebben fekvő oka is. A „lét”-nek a síkján. Mert a lét síkján is jelentkezik valami különbség – az azonosság mellett – Jézus és miközöttünk. Jézus egyéniségét egyértelműen meghatározta a Szentháromságból való szeretet-léttartalom, amely ugyan kiáradt Átala és Lelke által a szívünkbe, de arról, hogy ez a léttartalom úgy meghatározza énünket, ahogyan Jézusét, még a megközelítés mértékében is csak akkor lehet szó, ha életünkkel méltó választ adunk az isteni szeretet belénk áradására. Arról van ugyanis szó, hogy Az szólt az elítélés hangján a főpapokról és írástudókról, aki elmondhatta Magáról: „Ki vádolhat meg engem a bűnről?” Ismétlem, a lelkiismeretünkkel szembekerülő oportunizmusnak távol kell lennie tőlünk. De a prófétaí attitűd fenti jézusi magatartását csak egy feltétellel és egy megszorítással tehetjük a magunk magatartásává. A feltétel: *elvi létazonosságunkat megközelítő gyakorlati létazonossággá kell formálnunk.* S ha a feltételt a magunk mértéke szerint meg is valósítjuk, még mindig nem léphet érvénybe a fenti jézusi attitűd, mert a Második Szövetség immár végleges szövetség, s ezért semmiképpen sem üthető meg vele szemben az a hang, amelyet Jézus a nem véglegessel, az Elsővel szemben

megüthetett. És éppen ebben rejlik a megszorítás, mely semmiképpen sem tárhat kaput az opportunizmusnak, de mégis sajátossá kell formálnia hangunkat.

Arról van szó, hogy csak a Második Szövetséget képviselhetjük, mert e Szövetség fejétől – látható fejétől sem – soha el nem vétethetik az Isten Országá... *Arról van szó, hogy nincs módunk más szövetségben lennünk, mint amiben vagyunk.* Ezt a Második Szövetséget kell önmagunkban és életünkkel olyanná formálni, mint amilyenek szeretné Jézus a Maga Egyházát. Minden opportunizmus nélkül. Éppen ezért helyénvaló az elégedetlenségünk, ha elégedetlenek vagyunk a tanítással, és azt kívánjuk, hogy templomainkban, teológiánkon ne lapos tisztesség-etika taníttassék, amely rendre hozzáfomálódik a különböző megváltatlan korérezések ruháihoz. Helyénvaló az elégedetlenségünk, ha elégedetlenek vagyunk azzal a szentségkiszolgáltató gyakorlattal, amely nem kívánja meg a szentséget felvevőtől a jézusi törekvések vállalni akarását. De tegyük fel a kérdést: miért ez a tanítás hangzik és miért ez a szentség-kiszolgáltatás gyakorlata? Azért, mert a hivatalosak nem látják, hogy a tisztesség-etika nem jézusi etika? Azért, mert nem látják, hogy a szentségek nem lehetnek hatékonyak, ha a szentségfelvevő – legalábbis gyakorlati – hitetlensége ennek akadékoskodást vet? Sok esetben kénytelenek vagyunk igennel válaszolni, de mégsem ez az igazi, a legmélyebben fekvő magyarázó ok. Mert van valami, ami megmagyarázza a fenti két látásbeli hiányt. Mégpedig az, hogy ma azok vallják magukat az Egyházhoz tartozóknak, akik odatartozóknak vallják magukat. Ennek a tautológiának az értelme: ténylegesen azok a „hívek” alkotják a „krisztusi népet” – akármilyen fájdalmas, így van – akik csak a tisztességetikára és a jelenlegi gyakorlat szerinti szentségfelvételre hajlandók. A látásbeli hiány visszautal a létre, amely meghatározza a tudatot: az Egyház felelősei nem azonosulnak olyan szemlélettel és olyan gyakorlattal, amelyre azok, akik ma ténylegesen igénylik az Egyházat, nem képesek, és nem is akarnak igent mondani. Ha valaki nekünk nem apánk, nem anyánk, akkor megnyomhatjuk a ceruzát és felerősíthetjük a hangunkat. Keresztény akkor is, ha anyánk nem folt és ránc nélküli és testvéreink még oly messze járnak attól, amit ez a szó „testvér” Krisztus és a Lélek számára jelent. Anyánkról és testvéreinkről, akiket – a szeretet rendje szerint –, leginkább kell szeretni. Olyanokról van szó, akiket – megintcsak a szeretet rendje szerint – mindenki más előtt kell megnyernünk annak, amit jézusnak tudunk. De megnyerni csak olyan hangmegütéssel lehet bárkit is, mely megéretteti a jézusi negyvennyolcból soha nem engedhető szavunkból és hangunkból is, a tiszteletet, a szeretetet, a javát-akarást. És ez a hang nem az „elvéteik tőletek” hangja. Az említett feltétel és megszorítás következtében mi édesanyánkról beszélünk és hangmegütésünk legerősebb felhangjában benne kell rezegnie annak a belülről megfogalmazott aggodalomnak, „hogy folt és makula nélkül való legyen”. S ez formálja sajátossá a mi nem-„egyszeri” hirdetési kötelezettségünkéből fakadó hangunkat. Ennek a hangmegütésnek hivatása van és Isten erejéből gyümölcsöt teremhet, ha a fentiek erejében megértünk még valamit. Ha világosan látjuk, hogy mi az, amit túl minden hangmegütésen, tennünk kell. Jézus tanítványainak egyetemes papsága alapján módunk van arra, hogy tudatunkat átalakítsuk és szentségfelvételünket Jézusnak tetszővé tegyük. Módunk van magunkban és magunk között megteremteni azt az egyházat, amelyet jézusnak tarthatunk. Módunk van életünk reaszánásával embereket halászni, hogy azok tudata és szentségfelvevő gyakorlata is jézusi legyen. Ha erre összpontosítjuk energiáinkat, könnyebb lesz a kívánt hangmegütés, mert megértőbbek leszünk. Megtapasztaljuk, hogy mennyi

fáradtságba kerül a magunk tudatának átalakítása, milyen nagyon nehezen legyőzhető nehézségekkel jár saját életünk átalakítása, és mennyi energia szükséges egy felebarát teljes értékű megnyeréséhez, azaz ahhoz, hogy ő is vállalni akarja az említett fáradtságot és nehézségeket. Túlságosan könnyű és hatástalan volna részünkről egy merész „Jaj nektek!”-küldetés a meglátott eszmények erejében. Kamaszokra jellemző, hogy elítélik az előttük járó nemzedék teljesítményeit, de nem a meg-nem-levő, sőt még meg-sem-lehető teljesítményeik, hanem megalkuvást nem ismerő nézeteik alapján. Mindez végső soron egyet jelent azzal, hogy nagyon bensőségesen kell barátkoznunk a „Ne ítélj, hogy meg ne ítéljenek...” kezdetű Hegyibeszéd-szakasszal. A három kötetéről s a marketingről szóló tanításunk világosan megrajzolja a magunk számára a tennivalókat. Ennek megfogalmazása – a mi prófétai tennivalónk első fele; ennek megvalósítása magunkban és a magunk körében – a második, a nehezebb fele. Ha ezt a második felét is elvégezzük, Péter Egyháza magasztalni fogja miatta Isten kegyelmét és nagyságát. Hogy milyen nehézségek és feladatok tornyosulnak itt előttünk, hogy mekkora erőbedobásra van szükségünk ahhoz, hogy a meglátott eszmék hordozására alkalmasak lehessünk, erről beszél a „Lesz-e belőlünk valami?” aggodalma is. Akkor vagyunk tehát Jézust követők, ha valóságossá tesszük létazonosságunkat, miközben haladunk a „ki vádolhat meg minket a bűnről?” határértéke felé. Akkor, ha aggódó szeretettel öleljük át azt az egyházat, amelyért Jézusunk meghalt s amelyet Péterre bízott. Mindez annyit is jelent, hogy nem akkor vagyunk magatartásbeli azonosságban Jézussal, ha az Egyházzal szemben azt a magatartást tanúsítjuk, amit Ő a Vele szemben megátalkodó főpapokkal és írástudókkal szemben használt, hanem akkor, ha azt tesszük egyházáért, amit Ő tett Péterért és a tizenkettőért.

1973

Megjelent: Karácsonyi Ajándék 1973. 2.kötet